26290 VJESNIK BISKUPIJE ĐAKOVAČKE Br 7-8/1951

Ta, to je onaj iz te katedrale,
što ispovijedo velike i male.
Dobro ga znaju i svi bivši đaci,
kojima sjeme vjere u duh baci.

Zato se danas Đakovo veseli
i svako dobro svom biskupu želi.
S njime svu radost, al i brigu, dijeli,
baš zato jer mu pravo dobro želi.

III.

Vesela danas sva je Slavonija,
a iznad sviju baš Babina Greda.
Slavonsko žito, što se zrelo svija,
nosi mu pozdrav sviju ljudskih bijeda,

On je svim posto utjeha i nada,
jer slute da ih cijelim srcem voli.
Svaki, što bilo radi čega strada,
za Biskupa se svoga žarko moli,
Slavonac svaki Biskupa svog voli.

Radostan Srijem naš izmed dviju rijeka,
jer i njeg slutnja obuzima neka:
da novi Biskup svom će snagom radit
i budućnost mu Božju znat izgradit,
pa kad imenom njegovim se krasi,
sve će učinit da ga Crkva spasi.

IV.

Sretna su srca sviju biskupljana:
i svih župnika i sviju župljana
bosansko-srijemske naše biskupije.
Pozdravi stižu sa svih naših strana,
a svaki pozdrav jednu molbu krije:

— Nek nam Bog živi novoga Biskupa!
Neka mu dade mudrosti i snage,
da sveta duha pred nama svim stupa
za dobro cijele Biskupije drage.

On nek nas uči, posvećuje, vodi
stazom života, koja Bogu godi.
Neka nam bude Natpastir u svemu,
a mi odane ovce uvijek njemù!

Nek dođu dani oblačni i sivi,
samo nek Bog nam biskupa poživi.
Nek noga naša Božjim putem stupa,
pa ćemo s njime sretni biti skupa.

— —

Danas sa cijelom biskupijom slavnom:
sa Srijemom dičnim, Slavonijom ravnom
molimo Boga: Bože dobrostivi,
dugo nam novog Biskupa poživi!

Okružnica

Broj: 1184—1951.

Predmet: Msgr Stjepan Bäuerlein, pomoćni biskup.

Prečasna gospodo! Draga braćo!

Javljam vam radost historijskoga značenja. Naša je biskupija dobila pomoćnogg biskupa. Reskriptom Apostolske Nuncijature u Beogradu od 15. lipnja o. godine br. 2281.—1951. obavješteni smo, da je sv. Otac Papa Pijo XII. imenovao preuzvišenoga gospodina Msgr Stjepana Bäuerleina naslovnim biskupom od Herakleje u Pontu s djelokrugom pomoćnoga biskupa sadanjem biskupu, Apostol. Administratoru biskupije đakovačke. Mladi pomoćni biskup imade sve ovlasti, koje crkveni kanoni daju rezidencijalnom biskupu. Sadržaj reskripta naglašava posebni obzir sv. Oca prema meni u poodmakloj dobi, kada umna i fizička snaga opada, k tome sv. Otac ističe osobitu očinsku brigu za našu prostranu biskupiju. Ovi razlozi su odlučili, da je sv. Otac uvažio moju molbu, te na ovaj — za biskupiju toliko radostan način — donio milostivo rješenje ovoga sretnoga imenovanja.

Reskript nam je uručio osobno Msgr Silvio Oddi, upravitelj Apostolske Nuncijature u Beogradu, 17. lipnja 1951. Vijest je o imenovanju mladog biskupa pronešena munjevitom brzinom kroz Đakovo i đakovštinu. Svi smo je primili s velikom radošću, kako svećenici tako i naši vjernici.

Unatoč tome, što radi kratkoga vremena do blagdana sv. Petra i Pavla — patrocinija naše Stolne crkve — nije bilo moguće službeno objaviti primljenu vijest i što nije bila razvijena nikakva propaganda, za čudo je vijest prošla velikom brzinom kroz cijelu biskupiju i Apostolsku Administraturu. Blagdan sv. Petra i Pavla 29. lipnja ove godine bio je određen za konsekraciju mladoga biskupa. Konsekraciju je obavio u Stolnoj crkvi đakovačkoj preuzvišeni gospodin Msgr dr Josip Ujčić, nadbiskup beogradski uz veliku azistenciju

naših prelata i svećenika. Od Apostolske Nuncijature u Beogradu svečanosti je prisustvovao Msgr Silvio Oddi.

Naša veličanstvena katedrala nije mogla primiti golemoga broja pridošlih vjernika. Prema prostoru u crkvi i na trgu u pravcu, kojim je mladi biskup prolazio u procesiji, praćen od svećenstva i vjernika, možemo reći, da je bilo oko 70 prelata i svećenika, a vjernika je bilo oko 20.000 osoba. Kad je veličajni obred konsekracije bio dovršen, pozdravio je mladi biskup zanosnim i apostolski snažnim govorom sve prisutne svećenike i vjernike. Potom je mladi biskup u pratnji biskupa Ordinarija đakovačkoga i presvijetloga gospodina Msgr dr Gabrijela Bukatka, Apostolskog Administratora križevačkog, te u brojnoj pratnji drugih svećenika sa svojim konsekratorom nadbiskupom beogradskim izašao iz katedrale pod baldahinom u biskupskom ornatu prema biskupskom dvoru. Stupajući pobožno i blagoslivajući anđeoskom vedrinom prisutne vjernike, prošao je brojne redove sve do ulaza u biskupski dvor.

U dvoru su se redale čestitke svih prelata i svećenika, te dobrih i pobožnih vjernika, koji visoko cijene neumorni rad i blagu dušu profesora i duhovnika bogoslovnog sjemeništa, podignutoga na čast biskupa svoje vlastite biskupije.

Prečasna gospodo i draga braćo! Vas pozivam i molim, da pod vodstvom mladoga biskupa, Njegove Preuzvišenosti Msgr Stjepana Bäuerleina budete u radu neumorni i ustrajni, a u molitvi da se svi složimo: Gospodine blagi Isuse Kriste, milostivo usliši molitve naše da naš mladi biskup i pastir Tvoje Crkve riječju i primjerom sve za Tebe osvoji i da s povjerenim pukom zadobije život vječni. (Votivna Misa).

Svima pozdrav u Gospodinu!

U Đakovu, dne 1. srpnja 1951.

Msgr dr Antun Akšamović
biskup, apost. adm.

Svečano biskupsko posvećenje

Msgr Stjepana Bäuerleina

Na blagdan apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla 29. lipnja o. godine bio je u divnoj đakovačkoj katedrali najsvečanije posvećen za biskupa preuzvišeni gospodin Msgr Stjepan Bäuerlein. Iako je iza njegova imenovanja za biskupa brzo slijedilo posvećenje, a da o tome nije bila dana službena obavijest, ipak se toga dana skupilo silno mnoštvo vjernika iz svih krajeva naše prostrane biskupije. Vjernici su iz udaljenih krajeva već uoči toga dana stizali u Đakovo, dok je na dan posvećenja iz bliže i najbliže okolice Đakova došao neobično veliki broj vjernika, da prisustvuje ovom svetom i svečanom činu. Uz vjernike se našao toga dana u Đakovu i veliki broj svećenika iz redova vanjskog klera kao i redovničkih zajednica.

U nizu svečanosti, što ih je doživjelo Đakovo, svečanost biskupskog posvećenja našeg mladog biskupa svojom uzvišenošću, svojim sjajem i veličanstvenošću, oduševljenjem i radošću misnika i vjenika svakako je prva među vjerskim proslavama. Dan prije posvećenja u Đakovo su stigli visoki crkveni gosti: Presvijetli gospodin Msgr dr Silvio Oddi, otpranik poslova Apostolske Nuncijature u Beogradu, preuzvišeni gosodin Msgr dr Josip Ujčić, beogradski nadbiskup, presvijetli gospodin Msgr dr Gabrijel Bukatko, Apostolski Administrator križevačke biskupije, te drugi ugledni svećenici iz naše i drugih biskupija. Dan je posvećenja našeg mladog biskupa protekao najsvečanije. Novoimenovani je biskup neposredno pred sv. Misu u pratnji centralnog i pastoralnog klera pošao iz dvora svečano u katedralu, koju su već sat prije napunili pobožni vjernici. Djevojke i mladići, odjeveni u svoju lijepu narodnu nošnju, stajali su u špaliru, dok je ostali svijet ispunjavao veliki trg pred katedralom. Svečanu Pontifikalnu svetu Misu započeo je u 9 sati preuzvišeni gospodin Msgr dr Josip Ujčić, beogradski nadbiskup — konsekrator novog biskupa — a u isto je vrijeme započeo sv. Misu na pokrajnjem oltaru novoimenovani biskup uz asistenciju sukonsekratora prezvišenog gospodina biskupa Msgr dr Antuna Akšamovića i presvijetlog gospodina Msgr dr Gabrijela Bukatka, Apostolskog Administratora križevačke biskupije. Prije obreda posvećenja presvijetli je gospodin Msgr Josip Sokol, veliki prepošt đakovačkog stolnog kaptola pročitao odluku Svete Stolice, kojom se za pomoć-

nog biskupa u Đakovu imenuje preuzvišeni gospodin Msgr Stjepan Bäuerlein. Za vrijeme svete Mise, pod kojom se odvijao obred posvećenja, na koru je pjevao veliki mješoviti zbor pod sigurnim vodstvom zborovođe veleučenog gospodina profesora dr Đuke Marića, od Stehle-a: „Misu: Salve Regina." Za orguljama je bila časna sestra Rafaela. Pjevanje je toga dana u katedrali bilo potpuno u skladu sa svečanim činom. Okretni zborovođa, koji je s ljubavlju i s najvećom brižljivošću vježbao pjevanje za ovu svečanost, postigao je sa svojim pjevačima doista lijep uspjeh, pa zato njemu i pjevačima pripada posebno priznanje.

Pod svetom je Misom obavljen čin posvećenja novog biskupa. Vjernici su s posebnom sabranošću pratili lijepe obrede ovog posvećenja, koji su se odvijali pod sigurnom rukom glavnog ceremonijara preč. gospodina dr Zvonimira Markovića, kanonika i profesora Visoke bogoslovne škole u Đakovu. Na koncu sv. Mise, kada je preuzvišeni gospodin Msgr Stjepan Bäuerlein bio posvećen za biskupa, tada je — kako to obred propisuje — pošao sredinom crkve i dijelio po prvi puta svoj biskupski blagoslov. Nakon podijeljenja blagoslova, mladi je biskup s glavnog oltara uputio svoju biskupsku riječ sakupljenim svećenicima i vjernicima. Divan prizor. Novoposvećeni biskup, veliki svećenik govori svojem vjernom puku. Svaka je njegova riječ tada posebno zvučila, svaka je njegova riječ budila u dušama sviju nas novu radost, novo oduševljenje. Impozantna njegova pojava — za sve nas toliko privlačiva i draga — za vrijeme govora izazvala je u našim srcima i ponos i sreću, što je Božja Providnost našoj biskupiji darovala za biskupa takova muža. Preuzvišeni je gospodin novoposvećeni biskup u svome govoru istakao, da će biti revni čuvar Božjih i crkvenih zakona, vjerni tumač Kristova Evanđelja i da će svuda i svagda nastojati, kako bi njegovo stado bilo i ostalo Božje stado. U svom je govoru novoposvećeni mladi biskup zamolio nazočne vjernike, neka ponesu njegov biskupski pozdrav svim vjernicima prostrane đakovačke biskupije bez razlike staleža i časti, a osobito malenoj djeci i njihovim majkama, koje su na sebe primile tešku dužnost materinstva. Preporučivši se u svagdanje molitve svojih vjernika, novi je biskup završio svoj govor.

Nakon odslužene svete Mise, novoposvećeni se biskup opet u pratnji svećenstva kroz špalir vratio u dvor. Veliko je mnoštvo svijeta, dok se mladi biskup vraćao u dvor, prigibalo svoja koljena, da primi njegov biskupski blagoslov. Kada je stigao u dvor, tada su se redali čestitari za čestitarima. U svečanoj dvorani biskupske palače novoposvećenog je biskupa zanosnim i lijepim riječima pozdravio u nazočnosti velikog broja svećenika — preuzvišeni gospodin biskup Msgr dr Antun Akšamović, zaželjevši mu obilje milosti i Božjeg blagoslova u njegovoj biskupskoj službi. Iza ovog visokog čestitara, u ime đakovačkog stolnog kaptola, pozdravio je novoposvećenog biskupa presvijetli gospodin Msgr Josip Sokol, veliki prepošt. Mladi se biskup srdačno zahvalio uglednim čestitarima, zamolivši svu braću misnike, da mu u njegovoj teškoj i odgovornoj biskupskoj službi pomognu nositi križ, koji mu je Gospodin namijenio.

U veče istoga dana, đakovački su bogoslovi priredili mladom biskupu, bivšem svojem profesoru i duhovniku svečanu akademiju s probranim programom. Rijetke su zgode ovakove svečanosti, kao što je biskupsko posvećenje, pa su onda i rijetke tako uspjele akademije, kakova je bila ova, priređena u čast mladog biskupa. Uz glazbene točke, te deklamaciju i zbornu recitaciju od veleuč. gospodina profesora dr Đuke Marića, velč. je gospodin Zdenko Petovari, bogoslov VI. godine lijepim i iskrenim riječima pozdravio preuzvišenog mladog biskupa. Valja priznati, da je ova akademija bila u svakom pogledu na visini. Veleučeni gospodin profesor dr Đuka Marić i uslijed najveće zaposlenosti kao profesor, s velikom se ljubavlju i požrtvovnošću zalagao u pripremi za ovu akademiju, a s njime i klerici, pa je zato akademija vanredno uspjela. Mladi se biskup zahvalio biranim riječima na ovako lijepoj akademiji, koja mu je priređena u znak odanosti i ljubavi. On je u svojoj zahvali istakao, da klerici, budući svećenici moraju provoditi krepostan i uzoran život, i da se u svojem svećeničkom životu moraju odlikovati dubokim i temeljitim znanjem. Virtus et scientia, to su dvije stvari, bez kojih se život katoličkog svećenika u moderno doba ne da ni zamisliti. Klerici su riječi mladog biskupa popratili dugotrajnim pljeskom.

Radujemo se posebno, da je ova lijepa vjerska svečanost — proslava biskupskog posvećenja preuzvišenog gospodina Msgr Stjepana Bäuerleina — protekla tako veličanstveno. Neka Gospodin Bog blagoslovi našeg mladog biskupa u njegovoj novoj službi, da njegov biskupski rad urodi stostrukim rodom.

Javna zahvala

Molim sve ugledne prijatelje u biskupiji i izvan biskupije, crkvenih i civilnih krugova, napose Preuzvišenu gospodu nadbiskupe i biskupe, ugledne prelate te časnu braću svećenike, da izvole primiti moju svesrdnu zahvalu za iskazanu mi počast i ljubav, izraženu u brzojavnim i pismenim čestitkama, koje sam primio za svoj imendan ove godine.

Jednako toplim osjećajem zahvaljujem čč. gospodi klericima, te čč. sestrama i pobožnim vjernicima za molitvenu akciju na dan sv. Antuna, prikazanu za dobro biskupije, kojemu mora da bude posvećen život i rad biskupa.

Svima izručujem prijateljski pozdrav u Gospodinu.

Msgr dr Antun Akšamović
biskup, apostol. administrator

Iz galerije naših predšasnika

Župa Kamenica

JOSIP ANTUN VLAŠIĆ 1722.-1786.

(Svršetak)

Prevodilac i pjesnik

Kako se vidi iz navedenih crtica Vlašić je u svom životu pokazao rijetku energiju, smirenu odlučnost i snalažljivost na terenu četiriju biskupija: zagrebačke, senjskomodruške, bosanske i srijemske. Mi osjećamo da stojimo pred likom čovjeka većega duševnog kalibra. A naše će se udivljenje pojačati još jednom činjenicom: u svojoj 63. godini, godinu dana pred smrt, izdaje on p r v o štampano djelo svjetovnog svećenika naših biskupija, a poslije franjevca Fra Grličića s njegovim: „Put nebeski“ (1707.) i isusovca P. Kanižlića (1780.) treće tiskano djelo našeg svećenstva uopće. I to prijevod asketskog djela „De contemptu mundi“ mladoga 30. g. kardinala i s 37 g. pape Inocenta III. (papa 1198.—1216.). U želji i nađama da će taj prijevod biti radije čitan od običnoga naroda, ako bude sačinjen u obliku pjesme, prenaša on uzvišene misli u zaista glatke i prostom narodu dokučljive stihove. (V. Gl. 1889.—130.)

A evo kako on na pučki način prevodi:

„Avis nascitur ad volandum et homo nascitur ad laborem“.

„Ptica indi život prima,
Da po zraku letit ima.
A čovik se radja pako,
Da on dilo radi svako!“

„Cuncti dies suis laboribus et aerumnis pleni sunt, nec per mortem recuiescit mens eius: et quid est hoc nisi vanitas?“

„Svi čovika jesu dani,
Puni briga na sve strani,
Misao ga vazda tira,
Ni po noći nema mira,
Šuplji pamet, razum tare,
Samom sebi čini kvare,
Šta je ovo neg ispraznost?“

Ovi po Paviću navedeni primjeri naivnog pjesmotvorstva za ono vrijeme uobičajenog i suvremenog, i ako nemaju prave veze s pravom književnošću, pokazuju ipak jednu zlatnu dušu, koja je željela u jednom ugodnom obliku narodu predati uzvišene misli velikog pisca.

Smrt

10. travnja 1786. u 9 h. umro je u Kamenici u starosti od 64 godine života arhiđakon, „vicarius ac causarum auditor generalis“ Josip Antun Vlašić. Posljednji petrovaradinski isusovac, župnik i nasljednik pokojnikov na stolici generalnog vikara Winkler zabilježio je u svoj „Protocollum“ nekoliko toplih posljednih redaka. Baš je u tom mjesecu doživio još jednu strahotu naredaba Josipa II.: zabranjeno je uređenje Božjeg Groba i obavljanje Uskrsne procesije. U sumornom raspoloženju dnevnih Jobovih vijesti morao se plemeniti Winkler svladati, da o svom preminulom znancu i prijatelju napiše nekoliko toplih svećeničkih i prijateljskih riječi odlazećem bratu i prijateju. I evo što piše:

„NB. Mortuus est hoc eodem mense die 10. ma Kamenicii Rssmus D. Josephus Antonius Vlassics, Dioecesis Syrmiensis in annum 6 tum Archidiaconus et simul Vicarius grlis, *sepultus per me* secundo post mortem die in communi (prout ipse expetierat) coemeterio, Exsequiis solennibus praemissis. Fuit natione Croata Sheniensis, Kamenicii annis 20 Paroshus, Vir amo-

ćenik u službi đakona pročitao je dekret imenovanja, a Vidaković kao instalator održao govor i na taj način vratio ljubav svom uvoditelju u staromajursku župu.

U ime generalne komande predao je novom župniku crkvene ključeve vicecolonellus Rottman i nakon propisanih molitava i odzdrava Babićeva otpjevana je sv. m. coram SSmo s Te Deumom (Tebe Boga hvalimo).

Pravi instalator je došao tek treći dan i sve učinjeno naknadno odobrio.

Graditelj nove crkve

Babić se preselio u župu sv. Jurja, a da nije potpuno završio jedno djelo, po kojem on spada u najznamenitije staromajurske župnike. Njemu je pripala čast i velika briga izgradnje nove crkve sv. Križa.

Pogrješka učinjena po petrovaradinskom magistratu time što nisu poslušali biskupa Krtice i vikara Winklera u pitanju osnivanja jedne župe u sredini Starog i Novog Majura osvetila se tako da su uskoro mjesto jedne veće crvkve morali na brzinu graditi dvije župne crkve na različitim mjestima. Poslije duljih pregovora konačno je Kraljevsko Vijeće 1807. izdalo odluku o gradnji novih crkava po službenim planovima. Novo Majurci, koji su uvijek pokazivali svoju homogenost i kompaktnost, požurili su se i 1809. uz nadozidnju ostatka stare kapelice dovršili skoro neopaženim tempom vrlo lijepu crkvu. Staro Majurci su oklijevali čekajući sve teža vremena i na svu sreću da su svoju novu crkvu završili slijedeće godine. Da su još koju godinu čekali doživjeli bi nemogućnost izvršenja stare potrebe.

Nova crkva bila je u zadnjem stadiju dovršavanja, kada je njezim glavni graditelj Babić prešao na drugu župu.

Bio je blagdan sv. Ane 26. VII. 1810.

Do podne je obavljena svečanost na Tekijama uz tri propovijedi: mađarsku, njemačku i hrvatsku. Babić je održao svečanu sv. Misu, po podne blagoslov i u 5 h. stigao u St. Majur da svečano blagosovi novi križ za toranj nove crkve sv. Križa. I upravo u času kada su Križ htjeli podići na vrh tornja, polomi se stup, koji ga je podržavao i moralo se daljnje dizanje odgoditi na treći dan.

28. VII. u 4 h. po podne je konačno ukusni željezni križ sretno podignut i to u prisustvu triju generala, magistrata, mnoštva naroda, a uz svirku „tubarum et tympanorum" i tutnjavu mužara.

10. VIII. kod daljnje izgradnje dogodila se teška nesreća: 40 godišnji radnik Franjo Veninger, oženjen, pao je s tornja i ostao na mjestu mrtav tako, da je samo mogao primiti sv. pomast.

Na *Uzvišenje sv. Križa* 14. IX. mogla je crkva konačno biti blagoslovljena.

Po starodrevnom običaju doveo je Babić kroz beogradsku kapiju iz grada veliku procesiju pa iza tihe sv. Mise i njemačke propovijedi obavljen je blagoslov crkve po novosadskum župniku opatu. Nakon Babićeve hrvatske propovijedi otpjevao je spomenuti opat „sub infula" svečanu sv. Misu.

I tako je završen jedan veliki dodađaj iz povijesti St. Majura.

Vizitacija 1811.

Biskup Krtica je za vrijeme svoga biskupovanja kroz 31 g. obavio 11 vizitacija srijemskih župa, a njegov nasljednik Antun Mandić (1805—1815), učenik nekadanjeg petrovaradinskog isusovca književnika Kanižlića — samo jednu i to 1811. g. Prvi je bio blaga duša puna dobrote i obazrivosti; drugi vrlo strog pa nikakvo čudo, ako je srijemskim svećenicima bilo milije da ih slabije obilazi. A nisu više ona vremena bila ni pogodna za dočeke i troškove. Jedna dotle nepoznata stvar, kojoj su u naše doba dali vrlo muzikalno ime „inflacija" kao posljedica ratova i mobilizacija donijela je vrlo visoke cijene da su n. pr. čizme stajale 80 forinti, vol 1.000 f. A ljudi tako daleko od naših sadanjih iskustava gubili su orijentaciju i očekivali novčanu propast.

I zbilja: vlada je 20. II. 1811. poslala svima oblastima zapečaćene omote, koji su se imali otvoriti na dan 15. III. u 9 h. i po kojima je pala odluka da se 1060 milijona papirnatih forinti proglašuju bez vrijednosti, a mijenjat će se za novo natiskane novčanice od 218 milijona u relaciji 1 : 5, dok će država sniziti svojim papirima kamate za 50%. Ovaj prvi poznati državni banktrot donio je paniku, konsternaciju, živčane slomove pa i mnoga samoubistva.

Nekoliko mjeseci poslije toga dogođaja određuje Mandić svoju prvu vizitaciju. S obzirom na prilike („enormis charistia ac victualium defectus") kako b. u svojoj okružnici navodi (određen je skroman doček bez većih troškova. Za objede ne smije biti više od 5 „fercula" (Gang.), za večere po 3, a što je najpovoljnije prihvaćeno: svaki župnik ima kod dočeka predati troškovnik, koji će biti od biskupa podmiren.

5. VII. kasno u večer stigao je Mandić u pratnji kanonika arhiđakona Franje Kolundžića u Petrovaradin, iz Titela preko Novog Sada. 7. VII. podijelio potvrdu i obavio kanonsku vizitaciju.

U zapisniku vizitacije konstatirano je obilje crkvenog inventara gradske župne crkve kao ostatak isusovačkog i franjevačkog samostana. Tu su 31 kazula, 6 pluviala, 19 albi, 6 kaleža i 2 monstrance. Na tornju je 5 zvona. A u bogatim relikviarima se nalaze različite moći: sv. Križa, „De velo B. M. V.", „De mamu s Annae" Petrova i Andrijina križa? Ivana, Pavla i Donata m., sv. Jurja, kralja Henrika, a i komad bireta sv. Alojzija. Ima još cijeli niz relikvija u 6 piramida postavljenih na oltaru i u sakristiji. Neke imaju autenticitet od Vlašića i Winklera. Bogoslužje se vrši prema propisama s čuvanjem velike isusovačke tradicije. Babić je u zapisniku opisao prilike same župe:

Župljana ima 459 u 47 kuća, 88 pari, 12 evangelika, 15 židova, dok pravoslavnima (25) dolazi paroh iz Kamenice te službu vrši u kazamati.

Vjernici su dobri: „Deum Patrem adorant, Ecclesiam Matrem honorant, sacramentis necessariis pie utantur.

Dva kapelana su svake pohvale vrijedni. On s njima „često i rado povađa rasprave iz teologije i radostan je što je našao parnjake u marljivosti." Bili su to *P. Damjan Nützl*, posljednji franjevac u starosti od 64 godine, koji je kao „glebae adscriptus" i ako Čeh 22 godine proveo u Petrovaradinu I. uz Winklera, čiji je privremeni nasljednik bio, pa *Kuzma Drenovac* Vinkovčanin, koji je kao mladomisnik 1809. došao. u P. I.

(Nastavit će se)

IZ BISKUPSKE KANCELARIJE

OKRUŽNICE

Broj: 1161-1951.

Predmet: Dekanska konferencija u Đakovu 5. VI. 1951.—Zaključci.

Dne 5. lipnja 1951. godine održana je u Đakovu dekanska konferencija, kojoj su prisustvovali dekani i delegati dekana iz svih dekanata naše biskupije i Apostolske administrature. Na toj konferenciji su razmotreni mnogi aktuelni problemi i stvoreni mnogi korisni i konkretni zaključci.

Ovdje objavljujemo i cjelokupnom dušobrižnom svećenstvu naše biskupije i Apostolske administrature određujemo na obvezatno obdržavanje svih onih zaključaka, koji su doneseni nakon pojedinih referata, a koji su od općeg značenja za sve župe i svećenstvo naše biskupije.

1. Vjeronaučna obuka: Prema podacima s kojima Biskupski ordinarijat raspolaže 70% naših dušobrižnih svećenika ne predaje vjeronauk u školama. Od onih 30% koji vjeronauk predaju u školama, neki su svećenici dobili dozvole narodnih vlasti za polazak škole nakon opetovanih pismenih i usmenih, osobnih, urgencija. Zato neka svi svećenici, koji još nemaju dozvole za predavanje vjeronauka u školama u toku ovih školskih praznika obnove svoje molbe u smislu uputa Biskupskog ordinarijata od **3. XI. 1951.** broj **1736-1949.** U tu svrhu neka svaki svećenik predhodno zamoli dekret Biskupskog ordinarijata za vjeroučiteljsku službu, koji će potom priložiti svojoj molbi. Molba mora biti biljegovana s **40** din. državnih biljega. Ako na podnesenu molbu nakon izvjesnog vremena ne prime nikakvo pismeno rješenje, neka ne miruju, nego neka stvar dotle urgiraju, dok ne dobiju pozitivno ili negativno rješenje. Molba je biljegovana i zato svaki svećenik ima pravo dobiti pismeno rješenje svoje molbe. Ako je rješenje negativno, treba podnijeti žalbu nadležnoj vlasti, ako je negativno rješenje izdao Kotarski NO; a Ministarstvu prosvjete, ako je negativno rješenje izdao Oblasni NO. Ni u kojem slučaju nije dosta samo podnijeti molbu, nego treba rješenje dotle urgirati—pa i osobno—dok ne stigne rješenje. Tek kada su sve urgencije, pa i osobne, ostale bezuspješne, treba tražiti intervenciju Biskupskog ordinarijata i tom prilikom navesti, što je sve do sada učinjeno i gdje. Isto tako je potrebno Biskupski odinarijat obavijestiti prepisom rješenja o pozitivnom rješenju molbe zato, da Biskupski ordinarijat može voditi točnu evidenciju, koji svećenici imadu, a koji nemaju dozvolu predavanja vjeronauka u školama.

Za slučaj da do početka školske godine ne stigne nikakvo rješenje ili stigne negativno rješenje molbe za predavanje vjeronauka u školama, svi su takvi dušobrižni svećenici dužni vjeronauk predavati u crkvi i u tom svetom poslu nema nitko pravo da ih smeta, bu-

duči da čl. 25. Ustava FNRJ. jamči građanima slobodu vjeroispovijesti. A na temelju čl. 119 i 313 novog Krivičnog zakonika smatraju se krivičnim djelima ona djela, s kojima se smeta i ometa vjerska sloboda.

2. Ekonomat biskupije. Iz izvještaja ravnatelja Ekonomata biskupije vidljivo je, da ima velik broj župa, pa čak i čitavih dekanata, u kojima do sada nije provedena sabirna akcija u novcu i u naravi za potrebe biskupije i njezinih centralnih ustanova. Prema tome prihodi Ekonomata nisu podmirivali stvarne potrebe Ekonomata. Slijedi, da se manjak morao nadoknaditi iz drugih vrela. Kako su ta vrela vrlo nesigurna i promjenljiva, bezuvjetno je potrebno, da se povede ozbiljna akcija, kako bi se sve novčane potrebe biskupijskih ustanova pokrile doprinosima vjernika. U tu svrhu treba:

a) Aktivirati pasivne župe, koje do sada nisu sprovele nikakve sabirne akcije, a za povišenje crkvenih miljostinja nisu ništa poduzeli.

b) Preč. gg. dekanima se stavlja u dužnost da sa svojim područnim svećenstvom raspravе pitanje, kako bi se vjernici najefikasnije zainteresirali za potrebe biskupije, te kako bi se i oni iz najsiromašnijih slojeva predobili, da makar najmanji iznos žrtvuju za ovu svrhu.

c) Svećenici neka prema mjesnim prilikama i mogućnostima potraže nove načine sabiranja i po mogućnosti neka usavrše organizaciju sabirne akcije. Kod toga posla se ne smije zaboraviti, da sabirna akcija za potrebe biskupije uključuje vrlo važan moralni i propagandni momenat. Sabiranje milodara za crkvene svrhe probuđuje se zamrla svijest i podiže svijest katoličke i biskupijske pripadnosti. Ovaj momenat još više naglašuje dužnost župnika i dekana, da predmetu sabiranja milodara za potrebe biskupije posvete najveću pažnju, te ovu brigu stave na prvo mjesto u svoj radni program.

d) Opće ekonomske prilike i potrebe Ekonomata dale su povoda odboru Ekonomata, da raspravi i uredi pitanje ličnog doprinosa svećenstva za Nemoćište. Do sada je to bilo prepušteno na volju svakom pojedincu, da za Nemoćište doprinese prema svojim materijalnim mogućnostima. Međutim od sada, svi su svećenici razvrstani prama svojoj službi i prihodima u pet kategorija s godišnjim prinosom od din. 1,000— 2,000— 3,000— 4,000 i 5,000 din. Gospoda dekani su primili iskaz ovoga propisa za svećenstvo svoga dekanata, o čemu će gg. dekani obavijestiti područno svećenstvo. Ovaj propis vrijedi počam od godine 1950.

3. Pravilnik o crkvenim maticama. Poslovni odbor Biskupskih konferencija u Zagrebu u svojoj sjednici od 5. lipnja 1951. propisao je novi „PRAVILNIK O VOĐENJU CRKVENIH MATIČNIH KNJIGA.“ Ovaj pravilnik je obvezatan za sve biskupije FNRJ i stupa na snagu u pojedinim biskupijama danom objavljenja po Ordinariju pojedinih biskupija. Naš preuzv. g. Biskup Ordinarij je ovaj Pravilnik proglasio u Vjesniku biskupije za mjesec lipanj 1951. str. 89—93, okružnicom broj 950—1951. od 1. VI. 1951. Pravilnik prema tomu ima obvezatnu snagu u biskupiji đakovačkoj i s njom spojenom Apostolskom Administraturom počam od 1.VI. 1951.

S razloga, što je Pravilnik jedinstveni, da ga tako nazovemo, okvirni zakonik o vođenju crkvenih matica za sve biskupije u FNRJ, po sebi se razumije da on sadržava samo općenite propise, a ne obazire se na našu partikularnu dijecezansku praksu, koja, u koliko nije u protivnosti s novim Pravilnikom može i dalje ostati na snazi u našoj biskupiji. Zato je zaključeno, da naš Biskupski ordinarijat izda još i posebni Naputak uz Pravilnik o vođenju crkvenih matičnih knjiga. Ovaj Naputak će obuhvatiti sve naše partikularne propise i riješiti mnoge konkretne slučajeve, o kojima nema govora u samom Pravilniku. Da bi taj Naputak bio što potpuniji pozivaju se sva gg. dekani i župnici da prouče Pravilnik i da Biskupskom ordinarijatu do 1. kolovoza dostave sve primjedbe na Pravilnik tako, da bi se sve te primjedbe, u koliko su opravdane, uvažile i uvrstile u našem dijecezanskom Naputku.

4. Crkveni posjedi. U vezi s pojavom da u nekim župama narodne vlasti nude crkvi, odnosno župnicima, da prime natrag, ranije, po agrarnoj reformi oduzeto crkveno zemljište, zaključeno je: Ovo zemljište neka se ne prima natrag bez predhodnog konzultiranja i saglasnosti Biskupskog ordinarijata.

Crkveni odbori neka svake godine točno i savjesno pregledaju sve crkvene objekte, posebno zgrade. U koliko se ustanovi, da su potrebni kakvi popravci, neka se odmah pristupi tom poslu. Za veće popravke mora se predhodno dobiti odobrenje Biskupskog ordinarijata i s radovima se ne može i ne smije započeti dok ne stigne to odobrenje Biskupskog ordinarijata. U podnesku Biskupskom ordinarijatu, u kojem se traži odobrenje popravka, treba točno navesti koji su radovi potrebni, a isto tako i troškovnik i ponudu obrtnika koji bi

preduzeli radove, kao i to odakle će se namaknuti novčana sredstva za ove radove.

5. Župnička beriva. S razloga, što je u mnogim župama potrebno provesti reformu župničkih beriva i urediti novi sistem uzdržavanja svećenika zaključeno je: Pitanje župničkih beriva neka svećenici pojedinih dekanata pretresu na svojim dekanatskim koronama i potom neka Biskupskom ordinarijatu podnesu po mogućnosti jedinstveni prijedlog za uređenje svećeničkih plaća u dotičnom dekanatu.

6. Crkveni računi, inventari i osiguranje crkvenih objekata.

a) Računi: Mnogi župnici, a i dekani nemarni su u dostavljanju godišnjih crkvenih računa na reviziju Dijecezanskom računarskom uredu Zaključeno je: Svećenici su dužni u smislu odredaba Naputka u upravi crkvenom imovinom crkvene račune dostaviti dekanima do kraja mjeseca ožujka iduće godine, a dekani Računarskom uredu do kraja mjeseca travnja. Računi se dostavljaju putem nadležnog dekana a ne izravno na Računaski ured.

b) Inventari: Prema odredbi Naputka u upravi crkvenom imovinom svake desete godine se ima sastaviti novi župski crkveni inventar. Zadnji popis inventara imao se obaviti godine 1949. Zbog nestašice tiskanica Biskupski ordinarijat je okružnicom br. 902—1950 od 2. VI. 1950. dozvolio da se ne moraju praviti novi inventari, te u već postojeće inventare unijeti sadanje faktično stanje. Ovo stanje ima ispitati i provjeriti nadležni dekan i to potvrditi žigom i potpisom u samoj knjizi inventara. Ovo je osobito važno učiniti sada poslije rata, jer su za vrijeme rata mnogi predmeti i objekti oštećeni i uništeni. Župnici i upravitelji župa se upozoravaju na dužnost, da svake godine moraju župski inventar povećavati i u inventarske knjige upisati predmete koje su oni darovali nadarbini. Ako to nisu u mogućnosti, dužni su svake godine za popravak ili povećanje župskog inventara dati izvjesnu svotu u gotovom novcu.

c) Osiguranje crkvenih objekata. Iz crkvenih računa je vidljivo, da mnoge crkve nisu osigurane. Zaključeno je: Preporuča se svim crkvenim odborima da osiguraju crkvene objekte kod DOZ-a. Premije osiguranja nisu visoke, pa će taj izdatak svaka crkvena blagajna lagano podnijeti.

7. Crkvena blagajna, izdaci bez dozvole Biskupskog ordinarijata. Okružnicom Biskupskog ordinarijata od 15. I. 1950. broj 105—1950. (Vjesnik 1950., br. 2. str. 15) dozvoljeno je, da župnici i upravitelji župa mogu u sporazumu s crkvenim odborom, a bez predhodne dozvole Biskupskog ordinarijata iz crkvene blagajne potrošiti svotu u iznosu od 3.000 din. Sada se ovim dozvoljava potrošak iz crkvene blagajne u visini 10.000 din., ali uz iste uvjete, koji su označeni u okružnici broj 105—1950.

8. Dekanske vizite i svećeničke korone. Zbog ratnih, a kasnije poratnih prilika Biskupski ordinarijat je dozvolio ranijih godina da gg. dekani nisu dužni obavljati propisane godišnje dekanske vizite, a svećenstvo je bilo oprošteno obdržavanja dekanskih korona. Danas, kada više ne postoje razlozi, koji bi sprečavali obavljanje dekanskih vizita i održavanje svećeničkih korona, zaključeno je i ovim se određuje:

a) dekani su dužni redovito svake godine obavljati dekanske vizite svih župa svoga dekanata u smislu propisa Naputka u upravi crkvenom imovinom, a prema propisanim tiskanicama zapisnika dekanske vizite. Nakon obavljene vizite, dekani su dužni sve zapisnike dostaviti Biskupskom ordinarijatu na uvid.

b) dekani su dužni svake godine jedanput, a po potrebi i dva puta sazvati svećenstvo svoga dekanata na korone. Zapisnici korona dostavljaju se u prepisu Biskupskom ordinarijatu na uvid i odobrenje.

9. Čuvanje crkvenih starina. Biskupski ordinarijat ima nakanu u najskorijoj budućnosti osnovati dijecezanski muzej u Đakovu. U tom muzeju bit će spremljene sve starine muzejske vrijednosti. O tom će Biskupski ordinarijat izdati posebnu okružnicu. Do toga vremena dužni su svi svećenici sve crkvene umjetnine, dokumente i ostale predmete muzejske vrijednosti čuvati. Ništa ne smije od tih stvari otuđiti bez znanja i odobrenja Biskupskog ordinarijata.

10. Prijava procesija i vjerskih skupova narodnim vlastima. Upozorava se dušobrižno svećenstvo, da je u smislu Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira od 8. travlja 1949. (Narodne novine br. 29—9. IV. 1949) čl. 4. dužno prijaviti 48 sati unaprijed svaku crkvenu procesiju i ostale vjerske skupove koji se održavaju izvan crkve, nadležnom Povjereništvu unutrašnjih poslova Kotarskog NO-a, a u gradovima Povjereništu unutrašnjih poslova grada. U prijavi treba točno navesti svrhu procesije i označiti ulice kuda će se procesija kretati. Prijava se bilježuje državnim biljegom od 10. dinara. Dosta je procesiju prijaviti i ne treba čekati nikakvo rješenje.